

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . 2:50 зр. (5 кор.)
на місяць . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . 8 рублів
або 16 франків
Поодинокі число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділь і руских свят о год. 6-й пополудні.

Реданція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника (Ліндого ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лиш на попереднє застереження. — Реклямації неопечатані відні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

На розпутті.

(Х) Пересправи міністра-президента д-ра Кербера не довели до ніякого позитивного добутку і розбили ся, як се він предвиджував в розмові з п. Барвінським, о опір чеських послів. Чеські послі вимагали відповідного вдоволення за нанесену їм обиду знесенем языкових розпорядків, а др. Кербер з огляду на німецьку лівницю не міг такого вдоволення дати. Супроти того повне скликування ради державної, загроженої дальшою обструкцією вважає правительство неможливим і оглядає ся за иньшими способами розвязки сего гордийского узла. Після дотеперішних вістий мало правительство навіть корону приєднати для розвязання ради державної і переведення нових виборів.

Цікаво, як до сеї думки правительства відносять ся політичні сторонництва. Нові вибори мали би довести по бажанню міністерства до таких відносин в раді державній, щоби більшість заняла ся економічними справами, а языково-національне питання відсунула на бік. Тим способом сподіває ся правительство в будучій раді державній виминути обструкцію, яка єму тепер грозить з чеського боку. Однак надії правительства покажуть ся напевно марними, позаяк чеська делегация вступає до виборчої акції одушевлена і певна кріпкої піддержки всего чеського народу і вийде з нових виборів ще сильнішою і ще більш рішучою. З того боку отже правительство не може сподівати ся для себе ніякого поліпшення відносин. З'єдинені в «Славянським Союзі» рускі, словінські і хорватські послі, станули проти д-ра Кербера і утвореної ним з лівниці, польского «Кола» і ні-

мецьких консервативів Geschäftsordnungs-majorität, і як небудь они противні обструкції і бажать переведення в раді державній многих економічних справ, не можуть однак ніколи згодити ся на усунення з дневного порядку языково-національного питання, доки оно не буде поладжене по справедливости. Як-б отже тут зайшли зміни в репрезентації тих трьох груп по нових виборах, всеж таки рускі послі мусять і будуть домогати ся переведення языково-національної рівноправности і видання відповідного закона.

З німецької лівниці вийде значно скріпленим сторонництво німецьких людовців і Шенериянців, а шезнуть зовсім ліберали, на яких ще сяк-так опирала ся вірноконституційна шляхта. Німецькі клерикали будуть мусіти в многих місцях уступити німецьким людовцям, антисеміти будуть мусіти особливо у Відні вести завзяту боротьбу з сициал-демократами, а «Коло» польське з своїми сепсесіоністами.

Після того нічо дивного, що вельми лякають ся нових виборів німецькі ліберали і клерикали та польське «Коло». Чи напір з того боку на д-ра Кербера захитає єго в єго постанові що-до розвязання ради державної, покаже ся вже нині-завтра, покаже ся, чи справді др. Кербер остане все таким нерішучим, як пише про него Politik, що зриває ся до діла, однак єго не переведе. Погляд свій піддержує Politik і тим, що після деяких вістий повстала в раді міністрів ріжниця поглядів, а знов після иньших вістий переговори з чеськими заступниками мали би розпочати ся наново.

Що др. Кербер може завагати ся, се нічого дивного, коли розбере всі послідства свого наміру і коли розважить, що по переведенню нових виборів не вдало би

ся з дневного порядку усунути языково-національного питання, так, що на тій точці зустрінув би ся може ще з острійшим опором як доси, отже опинив би ся менше-більше там, де стоїть нині. Міністерство др. Кербера стоїть отже на розпутті, але вже в сих днях мусить рішити ся, якою дорогою дальши йти.

Клопіт з дівчатами.

Саме тепер, у перших днях вересня, і в нас і в Галичині по всіх жіночих семінариях учительських відбуває ся дуже прикрий суд над дівчатами, що хотять учити ся, а їх не допускають усіх до школи, бо нема місця. Зголошують ся їх сотки, а приймають на перший рік найбільше 60, і то між тим 20 з ласки, бо законом призначено приймати лиш 40 в одну класу. Учителі милосердять ся і приймають на свою голову о 20 більше, як повинні, бо шкода їм людських дітей, шкода їм і родичів, — они розуміють, який буває клопіт з дівчатами...

До женьської учительської семінарії в Чернівцях на перший рік зголосило ся, як довідуємо ся, 151 кандидаток на перший рік; до приватного приготавляючого курсу, де треба платити по 6 к. місячно за науку, прийнято 76, а не прийнято найменше других 76 дівчат, бо зголосили ся за пізно, то значить: не першого дня записів, тільки другого дня, коли також можна було записувати ся... Kein Platz! і забирай ся! Уже першого дня було число дівчат повне.

Розуміють се батьки і матери, що тут уся штука в тім, щоби дотиснути ся чимскорше до професорів, що записують дівчат у катальог, отже першого дня перед дверми комнат, де записують, стиск, якому і кількох поліцаїв не може дати раду. Що-до приготавляючого курсу, виходить небавом поміж люди чутка, що: «kein Platz»; они не вірять, ідуть до директора, питають ся, — справді вже kein Platz, 76 прийнято; де

7

ВІСПА.

Оповіданє Вацлава Космака.

З чеського переклав Я. Юлев.

II.

По двох літах.

(Далі).

3.

Було се в день Вознесєня Богородиці Діви з полудня. Соляр сидів біля середних воріт на камені під липою і курив. Кругом него сиділи на траві дівчата, а позаду опертий о тин грав на гармонії парубок Шимко. Молода кров, як почує музику, не в силі всидіти. Дівчата почали крутити ся по травнику, аж їм спіднички літали. Наймолодша — дівчина як іскра — звали її Тонка — прискочила до Соляра: — А чого ви старий ту сидите? Ходіть! — Соляреви сподобало ся дівча. Він виляв мочок з люльки, здусив тютюн і сказав: — Шимку, ану паньской! — Шимко яв грати, а Соляр з дівчиною гуляв та вибивав в закаблуки, аж радість. Очи єму горіли, а ноги єму лише грали. Другі дівчата сьміяли ся. Соляр випустив Тонку і тріснув в палці. — Щож ви собі думаєте, що я не вмію танцювати? Го, го! Я танцював вже навіть на бали в Штокраві!

— Соляре, не брешіть!

— Я мав би брехати! Як я був візником, то їздив на Шпиці у Відні. В Штокраві ставали ми на ніч. Якось раз вчув я, що в господі, де ми стояли, буде бал. Я міркую: Як то такий бал в місті відбуває ся? Я завважав, що над вечір приїздили сани одні за одними, а на кожних вистроєні дами. Я витріщав очі. Ти, Анночко, то не були такі ангели, як ти!

— А дайте спокій, довгоязикий! — відрізала стара дівка.

— Опісля пішли всі сходами на гору — оповідав Соляр далі. — Був би і я радю туди пішов, але не мав сьмілости; при сходах стояв дверник. Музика грала, а на першім поверсі було чути тупання. Мене щось аж рвало, а був я тоді ще молодий хлопець. Кажу: Кубо, таж туди можна єще якось дістати ся! Коло одинацяті години пішов я до дверника і кажу: — Прошу вас, позвольте мені на гору, подивити ся; ту маєте на пиво. — Дверник каже: — Ну, йдіть, але до салі не сьмійте! Дивіть ся лише крізь двері. — Таж я се розумію — кажу я і пішов на пальцях на гору. Я мав на собі кожух, на голові кучму, а на ногах здорові чоботи з підковами та цьвоками. Присяг Бог, що кожний цьвочок мав головку як горох. Я станув у дверех і дивлю ся. З початку ніхто на мене не звернув уваги. Але по хвили зазрів мене якийсь пан у чорнім фракі і білій камізоль-

ці, дивив ся хвилику на мене крізь якесь шкло, а відтак засьміяв ся. Показав мене другим панам, що також сьміяли ся і підійшли до одної панни та щось з нею розмовляли. Панна поехала по мені очима і завагала ся; але коли пан налягав, усьміхнула ся, подала єму руку тай пустила ся з ним до дверей. Пристанули коло мене і панночка сказала: — Вуйку, не пішли би ви зі мною в танець? — Я видивив ся на неї здивований. Панночка мала білу сукню, довкола тіла червоний пояс, а голова була ціла в кучерях. Дивила ся на мене чорними очками і усьміхала ся. Мені в голові закрутило ся. Кажу:

— Милостива пані, як пак я, замарзаний візник.

— Не шкодить се, сказала, — ви мені подобали ся.

— Соляре, гей, брешете! Се за богато! — кричав Шимко.

— Сьвята правда! Біжіть туди запитати ся! — Но, кажу, коли ви такі ласкаві, то я радо покручу ся — Пан пішов до музикантів, плеснув в долоні і крикнув: — Айнен Вальцер! — Музика заграла веселої, а я з панною крутив ся. Пани і панночки плескали і сьміяли ся. Нам ішло як по леду. Підлога була воскована, і коли би я не мав нових підківків і цьвочків, був би не раз провалив ся. Нараз біжить один пан до мене і кричить: — Гальт, гальт! — Я станув,

тих подіти, а не то других! А що до першого року зголосилися, то з тої півтора сотки дівчат, хочби вони всі поздавали вступні іспити, виберуть 60, а інші — будьте здорові! І буде так, як що року буває, — буде плач і нарікання і родичів і дівчат. Коли в перших днях вересня стануть собі коло брами жіночої учительської семінарії і дивитися на тих, що входять і виходять, то можна справді бачити розлючених батьків і заплакані мами та дочки, як виходять зі школи, стурбовані невдачею.

Бідна дівчина, що їй уже 16 літ, розуміє, що дорога її життя не буде застелена листом з рож і тому рада би дістатися до учительської семінарії. Учуться, здає вступний іспит, здала його — і проте не прийняли її, — нема місця! А що в Чернівцях приймають дівчат до жіночої семінарії учительської тільки що два роки, то виходить для дівчини страта двох літ. Що тут діяти, що почати з собою? Чи не плакати на свою гірку долю?

А взьмим дівчину з так званого ліпшого дому. Она може й не буде їсти учительського хліба, бо батько забезпечить їй житє завчасу, але она хоче вчитися, хоче дещо більше знати, як учать у виділових школах і ліцеях, — або може хоче також мати на всякий випадок якесь занятє в житю, бо доля непевна, дівчина може вийти заміж або і не вийти, треба-ж щось у житю робити, заробляти, бо і зложений люда може розкотити ся по світі. Зголосить ся до семінарії, здасть іспит, — аж тут показує ся, що для неї не найшло ся місця. І якже-ж не плакати? Длячого для неї нема місця в школі? Чи она загадувала що злого, що їй не дають сего вчинити? Чи наука і школа в нинішні часи — се не таке жерело, до котрого всякий може прийти і напитися? Чи на Буковині уже щезли тих 60 кілька % неписьменних людей, що для них не треба учительок? Длячого-ж не приймають у школу охочих учитися? Хлопці мають різні школи, мають куди подіти ся, а дівчина де має вчитися, де має і може придбати собі висшу освіту? Єсть та одна-одиночка неповна жіноча семінарія і до неї дістатися — то правдиве щастє, бо все — kein Platz і kein Platz!...

Ми се розуміємо дуже добре, що в школу, де є означене число шкільних комнат і учительських сил, годі приймати більше учениць, як можна — і так приймає ся понад міру з великою невигодою для учителів і шкодою для науки, — але чи ж можна спокійно дивитися на ті дійсно ширі слізь і родичів і дівчат, на сю їх журбу задля того, що нема повної жіночої семінарії, що нема другої такої школи, що нема взагалі де дівчатам подіти ся? Тут очевидно не дирекція семінарії винна, що не приймає всіх спосібних до школи, — тут винно закорінене в нас здавна поневіряне жіноцтва, мало-

панна від мене відскочила, а пан показав на підлогу. Ото я вам нароби! Куди танцював, то туди й пороби борозди по підлозі. Но, ті цвочки до того воску! Пани здвигали раменами, а пани прибігли до мене і викинули мене за двері. Я кажу: — То се така мода в Штокраві? Наперед просити, відтак викидати? — Ідїть лише, ідїть, — ми вам і пива заплатимо, лише ідїть!

— Але Соляр, уважайте, що я вас слухаю, почув ся з заду голос.

Всі оглянули ся. Се стояв Свобода з молодим лісничим. Вони зійшли ся в поли і посор запросив пана Осипа на шклянку пива.

— Ах, паночку; добре полудне! сказав Соляр здоймаючи капелюх. — Я ту балалаю з дівчатами. Щож робити?

— Соляр, я там також при тім був, сказав молодець. — Ви єму ніколи не йміть віри, пане Свободо!

Свобода усміхнув ся і дав Соляреви шістьку на пиво. — Прошу, пане Осипе, ходім далі.

Пішли до двора в хату. Кімнати були порожні.

— Будуть в альтані — сказав Свобода. — Ідїть наперед, я принесу пива. Ті дівки все на дворі.

(Далі буде.)

жене їх спосібности і житя. Говорить ся — і ми не перечимо, що се правда: — жінці найліпше вийти заміж (очевидно, добре вийти, не як будь) і господарити дома; чотири стіни хати — се її світ, тут она найскорше може бути щасливою. Се все правда, — але що діяти, коли тепер муштин менше як жінчин, а женитьба з різних причин далеко тяжша, як була давнїйше, — конєць же того такий, що лишає ся маса дівчат на ласку долі і они не лише людям заваджають, але і сами собі. Що тут діяти?

На все гроші находять ся, а на школи в нас нема стілько, як треба. Австрія славна з того, що в неї учителі і школи поневіряні, зле платні, — а вже в Галичині і на Буковині, то просто розпука береть ся дивитися на обставини шкільні, а ми смиріні податники, платимо, податки, а як прийде ся дати дівчину до школи, то раз тих висших шкіл для дівчат, крім учит. семінарії, нема; друге: і в тій семінарії місця за мало; третє: нема більше тих семінарій; четверте: нема грошей на ті семінарії — і т. д. Що року слухаємо тих вістий і терпимо та мовчимо.

Про такі річі годі мовчати! Кому милі рідні діти, нехай не мовчить, не корить ся, тільки нехай кричить, що кривда діє ся, що так не може далі бути! Обіцяли повну жіночу семінарію, щоби були всі чотири роки в Чернівцях, і навіть того не дають! Се сором і ганьба, але ліпше не буде, доки не будем упоминати ся. Ріжним панам референтам з ковїрами з золотої бляхи, не голодним, добре одітим і з гарною платнею, дуже легко рішати шкільні справи за зеленим столиком і казати спокійно: «kein Platz! бо нема грошей!»; але нехай они підуть раз підчас записів і іспитів у таку жіночу семінарію і подивлять ся на ті зажурені та заплакані лиця родичів і дівчат, — то може в їх панських головах повстане думка, що тут щось не так, як повинно бути.

Ми маємо до наших соймових послів просьбу, нехай они на найближшій соймовій сесії ще раз порушать справу жіночої семінарії і бють у великий дзвін, бо тут же йде справа про людське житє, найбільший капітал кожної держави. Як довго прийде ся нам ще дивитися на таку підлу господарку, що люди товпою тиснуть ся до школи, а їх поліцаї здержують від неї? Люди не пхались би, якби знали, що для всіх дітей найдеть ся місце. Поліція не на те, щоби кулаками відпихала людей від шкільних дверей. Поліція нехай там ставить ся, де неохочі люди до школи, а де охочі, то там у школі з неї і сліду не повинно бути. Тимчасом се вже виходить на таке, що до школи нема приступу.

Дуже ладна господарка в краю, — нема що більше казати!

„Буковина“.

3 політичного поля.

Войтїз „р. Дідушицький“ в розмові з редактором Oester. Volksztg. виявив знов свій погляд на ситуацію, який нотуємо головнo з сеї причини, що він висказує квінтесенцію бажань і змагань польських консервативів. Віцепрезес польсь. „Кола“ гр. Дідушицький висказав переконання, що розв'язанє палати не принесе того успіху, якого надїє ся правительство. Парламент через се не уздоровить ся, а нова палата народить ся з сею самою хворобою, що єї попередниця. Майже є певним, що радикальні послы увійдуть до палати в тім самім числі, а надто умірковані будуть змушені своїми виборцями зайняти радикальне становище. Навіть не можна буде перечитати бесіди Греґра, Бакса і других, щоби пізнати, який дух скрайного радикалізму запанує в новій палаті. Однак правительство має ще средства, щоби перевести зміну парламентарних відносин та оминути розв'язанє палати. Сам акт розв'язаня без накинєня новій палаті нового регуляміню не доведе до нічого. Тут пос. Дідушицький подає спосіб, який вже виложив був недавно кореспондентови Pester Lloyd'a, як можна примусити палату до поспішнішого полагоджуваня справ та голосованя, безпечного перед обструкцією. Правда, що після накинєня такого регуляміню піднесла би ся буря і кабінет, який би

єго накинув, мусів би уступити. Але регулямін остав би, а за таку ціну варто посвятити один кабінет.

Коли верховодяча в „Колі“ польським партия консервативів старає ся всіма силами відвернути грозяче розв'язанє палати, то польські лєдовці та демократи тішать ся зі сподіваного розв'язаня, голосячи, що нові вибори відбудуть ся на підставі загального, безпосереднього голосованя. Поки-що єї надії польської лєвиці є схоплені з воздуха.

Лєдві на Балкані було трохи втишило ся, аж тут знов заострів ся конфлікт між Болгарією а Румунією. Урядова газета болгарського правительства „Народні права“ пише: „Румунські власти не перестають переслідувати наших земляків. Не хочемо навіть говорити про знущаня поліційної власти, які вже стали правилом, а замітимо лише, що румунське правительство ще і тепер терпить сї знущаня та переслідованя. Коли се нашим обов'язком, як добрих сусідів, підчинити ся сему вандалізмowi та зносити єго тихо-мовчки, то думаємо, що се ще не перечить нам, жадати від нашого правительства як найенергїчнійших средств, щоби сему дикому переслідованю наших земляків, на яке они наражені від славетної румунської цивілізації, раз вже зробити конєць“. Збурєнє в Болгарії дійшло до сеї степені, що софійське правительство дістає петиції з підписами найвиднїйших горожан (адвокатів, докторів, купців і др.), в яких они заявляють, що не можуть довше оставати байдужними, коли їх вітчизну неславлять і кривдять, та жадають рішучо від правительства, щоби запротестовало против домових ревізій, арештовань та нищеня майна Болгар.

Цісар Вільгельм, як обчислив один з німецьких стенографів, є найскоршим бесідником в Німеччині. В своїх промовах цісар вимовляє 250 слів на мінуту, а як розпалить ся то і 300 слів. Не диво, що при такім поспіху вирве ся єму не одно, що лише би собі міг хіба подумати, або і таке, про що зовсім не думав. Таке стало ся і при номінації гр. Вальдерзе генераліссімусом китайської експедиції. Між иньшими високопарними фразами сказав Вільгельм, що цар Росії дав ініціативу до сеї номінації. Сї слова викликали на царю дуже прикре вражєнє, бо в дійсности так річі не стояли. Коли німецький посол в Парижі повторив сю байку президентови Люботови, французьке правительство звернуло ся до Петербурга о вясненє. Звідтам надійшла відповідь, що вість про ініціативу царя в справі номінації гр. Вальдерzego полягає на помилці або непорозуміню. До сеї світової компромітації прилучають ся ще неприємности, які в самій Німеччині виростають для цісаря Вільгельма з причини єго загонитости. І так один з німецьких князів-реґентів написав до цісаря лист з дуже острою критикою єго китайської політики. Цісар проковтнув мовчки гірку пігулку і лишив лист без відповіді. Тепер-жеж Reinisch-Westfälische Ztg. домагає ся в острій статі, звернені й до тих заборчих змагань цісаря Вільгельма в Китаю, щоби гр. Вальдерzego сейчас відкликати і в сей спосіб запобічи дальшій компромітації Німеччини.

З Китаю надходять тимчасом вісти про цілковите устанє воєнного руху в околицях Пекіна. Нігде нема ні військ китайських, ні Боксерів. Daily Mail одержує телеґраму з Шанґаю, що послы французький і американський, запитані своїми правительствами що-до дальшої акції, прилучили ся рішучо до російської пропозиції, щоби союзні війська опустили Пекін. З Берліна доносять, що в тамошних політичних кругах запевняють, що Росія обстає при своїм намірі вицофати війська з Пекіну. Против сего протестують не лише всі чужинці замешкалі в Китаю, але ціла торговельна і промислова Европа прийняла сю вість з великим пригнобленєм. З Шанґаю доносять, що цісарєва-вдова прислала лист до Лігунґчанґа, в яким доносить єму, що уповажила Лігунґлія і Чанґ-Чіконґа до мирових переговорів. Кн. Туан, який не находить ся в світї цісарєвої, мав на свою руку приречи Росії великі уступства в Манджурії під услівєм вицофаня військ з Пекіна і Тієнтієну. Лігунґчанґ відїздить сего тижня на китайськй кораблі під ескортою японського, воєнного корабля з Шанґаю до Тієнтієна для переговорів з представителями держав.

Урадовий виказ з південної Африки про страти англійської армії включно до д. 25. серпня подає 40.000 людей, між ними 3.200 померлих на боєвищі, або в наслідок ран. З полонників звільнено внаслідок воєнних подій 4.300 людей, а ще коло 2.000 остає в неволі. З вказаних 40.000 виславо домів коло 27.000 задля їх ран або слабості. Після цих чисел процент англійських страт доходить 18 процент, коли у француско-німецькій війні, по німецькій стороні, страти виносили лише коло 10 процент.

НОВИНИ.

— **Календар.** В п'ятницю: гр.-кат. Вартоломея; рим.-кат. Рєгіні. — В суботу: гр.-кат. Адрияна, Наталії; рим.-кат. Роджество Пр. Діви.

— **Родимці!** Присилайте фанти для дяківської лотерії! Купуйте льоси! Фанти належить посылати до канцелярії дяківської лотерії, Львів Коперника ч. 36 на руки Впр. О. М. Яцковського; гроші до дирекції «Народної Торговлі», Львів, Ринок 36. — *Комітет.*

— **Товариство Руских Женщин в Перемишлі** устроює в суботу дня 8. вересня с. р. на дохід бідної шкільної молодіжи на горі замковій великий фестин, получений з фантовою лотерією. Виграє кожний сямий льос. Ціна льосу 20 сот. На малій лотерії виграє кожний льос. Чарівне коло. На пробу щастя призначені чудові і дуже цінні фанти, між ними 2 великанські американські пси. Цілий час пригравати будуть дві військові музики. Початок точно о год. 2. пополудни. Вечером відбуде ся забава з танцями в комнатах Рускої Бесіди при смичковій музиці.

— **Зі Станиславова,** Дня 3. с. м. відбуло ся ту втворене бурси філії Руского Товариства педагогічного. Головна заслуга при заснованні сеї бурси належить ся бл. п. проф. Шахновичеві, б. голові товариства. Однак на жаль неумолима смерть не дозволила йому діждати ся овоцї своєї праці. По нїм щиро займали ся початим ділом теперішній голова філії проф. Мороз і заст. голови п-ї Кадайська. Преосв. єп. Шептицький прийшов товариству в поміч і дав бурсі безплатне поміщенє, в виду чого можна вже було сего року приступити до єї втворення. Торжественного посвячення бурси довершив о. сов. Богонос, місцевий парох, а опісля промовив до бурсаків, подаючи їм ради, як мають поступати, щоби вирости на щирих труженників народних. По нїм промовляв ще проф. Мороз, складаючи подяку Преосв. Епископови за щедрий дар для бурси, іменю за єї приміщенє, згадав про заслуги покійного Шахновича, а вкінці подякував о. прадатови Ткачунікови за се, що бурсою займає ся і обіцяв дальше свою поміч, а о. сов. Богоносови за довершенє посвятив. Настоятелем в бурсі є гімназ. проф. п. Гриневич, а підєго доглядом є 22 бурсаків, 20 синів бідних селян і двоє синів народних учителів. 9 бурсаків ходять до народної школи, а 13 до низшої гімназії.

— **Виграна дяківської лотерії,** образ А. Пилиховського п. з. «Крещенє Руси», се літографія в форматі великого картону 90 см. довготи, вкінчена в красці фотографії, яку вірно наслідую великою тонкістю тонів, точностю подробиць в рисунку і силою тіней. Все те досягнути можна через друкованє одного й того самого примірника кільканайцять, пр. по дванайцять разів, почавши від найменших аж до найтемніших тонів. Взагалі літографія представляє ся незвичайно хорошо та елегантно і сміло може рівнатись з найліпшими заграничними друками того рода. Се належить тим більше піднести, що она викінчена в літографії нашого земляка А. Андрейчина у Львові, котрий випередив всі другі краєві літографії урядженєм найновіших дуже дорогих машин і великим фаховим знанєм. Рисунки до тих літографій виготовило «Товариство для розвою рускої штуки». Є їх п'ять: «Крещенє Руси», «Напад Татарів на Київ», «Посли папи Інокентія у князя Данила», «Гатіки», «Св. Антоній і Теодозій відвідані в своїх печерах великим князем Ізяславом з дружиною».

— **Зелізниці з Винник до Перемишля.** Міністерство торговлі призволило на один рік львівському інж. Йос. гр. Лубеньському в спілці з підприємчиком Едм. Бергріном на веденє початкових праць технічних в цілі будови львівської залізниці з Винник, через Унтерберген, Підберезці, Гаї, Опарів, Миколаїв, Куровичі, Підгайчики, Погорільці, Темне, Кростенко до Перемишля.

— **Братоубійство.** З Яворова пишуть: Брати Матвій і Гавришко Циприянський процесували ся о ґрунт і добуток і Гавришко програв. Їго взяла тоді злість на брата і він взявши косоу, котру сховав під своїм одієм, напав дня 27. серпня с. р. о 9. годині вечером на свого брата в єго помешканю в Нагачові і убив єго, затявши косою в шию. Жінка Матвія, Ева, прибігла чоловікови на поміч, а лютий братоубійник зранив і єї смертельно тою самою косою, а відтак ще знуцав ся над своїми жертвами,

бючи тіла їх палицею та копаючи ногами. Аж коли надбігли сусіди, утік Гавришко Циприянський і пішов просто до Краківця, де добровільно ставив ся перед судом.

— **Зі Самбора.** Перед кількома тижнями появил ся в часописах сензаційна вість про ув'язненє учительки Кароліни К. під закидом злочина убійства власної дитини. — Дня 3. вересня с. р. відбула ся против обжалованої головної розправа судова перед трибуналом присяглих судіїв в Самборі. Вже перед 8. год. рано коридор наповнив ся публікою і в кілька хвилин по вильосованню присяглих судіїв заняла публіка всі місця в невеликій судовій сали. Однак на жаль публіки оборонець поставив внесенє на виключенє явности розправи з огляду на деякі дразливіші місця справи, а трибунал прихилив ся до сего внесення. Розправа відбула ся отже при замкнених дверях, а лише оголошенє вироку наступило після приписів закона на явнім засіданню. Обжаловану Кароліну К. присяглі судії узнали односторонно невинною, в наслідок чого председатель оголосив вирок увільняючий і зарядив, щоби єї безпременно увільнено зі слідчої вязниці. Розправою проводив віцепрезидент окружного суду в Самборі, п. Тустановський, обжаловував заступник прокуратора, п. Гавель, а обжаловану боронив адв. др. Александрович.

— **В Хойничах** вибухли знова ангисемітські заворушеня. Викликала їх оноді громада людей, котрі на вид диму, що підносив ся з комиаа у Левію, крикнули: горить, і кинули ся товчишиби в жидаєвських домах. — При судовій розправі против Ізраєльського, яка відбуде ся дня 8. с. м. має судовий возний Фідлер присягнути, що в велику п'ятницю видів Ізраєльського, як сей нїс округлий клуночок в то місце, де опісля найдено голову Вінтера.

— **Фантазия маляря.** Про помершого сими днями в Парижі маляря Волльона розповідають тепер таку цікаву історію: Він винаймив був собі в Парижі не більше лиш 36 комнат, а в кожній мав яко умебльоване крім скринки з фарбами та пензлів ще лиш шталюгу і одно крісло. Ті помешканя з так простим урядженєм служили гениальному маляреви не лиш за ателє, але й за крівку перед всілякого рода докучливими людьми. Коли Волльон побачив на проході лиш здалека якогось чоловіка, в котрім здогадував ся когось такого, що схоче зблизити ся до него, то забігав до першого ліпшого дому і робив там зараз з господарем контракт найму, щоби лиш не вертати на свою давню квартиру, хоч вироком в своїм новім ателє не видержав довше як чотирнацять днів. При самій улиці Дінкер, де він недавно помер, мав він свої помешканя в двоє положених напроти себе домах і втівав зараз до другого, скоро грозила єму якась небезпечність від когось.

— **Університет в Царгороді.** На основі султанського іраде оголосив царгородський дневник урядовий «Ікгам» устав турецького університета, який обіймає виділи: магомедансько-богословський, фізично-математичний, лікарський, правничий і філологічний. Наука на першім виділі буде тривати 4 літа, а на інших по три. Кожний виділ одержить особного управителя, в роді декана на європейських університетах. Студентів буде приймати ся на підставі свідощтва з лиця, або на основі вступного іспита. Число студентів є ограничене: на богословськєм виділі до 30, а на інших до 25. Султанське іраде приказує заразом втворити університетську бібліотеку і лабораторію. План науки обіймає на богословськєм виділі: коментарі над Кораном і св. писмом, церковне право, теологію та історію ісламу; на фізично-математичнім виділі: астрономію, алгебру, аналітику, рахунок ріжничковий, фізику, метеорологію, хемію неорганічну і біологічну, зоологію, ботаніку, мінералогію і геологію; на лікарськєм і правничім: науки подібно як на наших університетах, а на філологічнім виділі: психологію, логіку, етику, літературу турецьку, арабську, перську і французьку, історію турецьку і все-світну, географію Туреччини і все-світну, географію торговельну, археологію і педагогіку.

— **Незвичайне заступництво.** В Китаю лучає ся часто, що засуджені на кару смерті дають місто себе заступника, так, що кару смерті поносить чоловік звичайно невинний. Можливість такого заступництва допускає китайський кодекс карний. Звичайно платять ся за тоє 300 таєлів (1 таель = близько 4 к.), а кандидатів зголошує ся не раз такє множество, що засуджений буває в клопоті, котрого з поміж них вибрати. Умова між засудженим а заступником заключає ся в присутности судії, а засуджений виплачує угоджену суму зараз при умові. Заступникови вільно випросити собі ще тижденє часу на поладженє своїх приватних діл. Засуджений стає ся вільним від часу, коли поставить заступника; але є він обовязаний аж до дня страченя принести своему заступникови всякі ласощі і мусить бути при страченю.

— **Страхи** се найчастійше средство, яким родичі та мамки повздержують дітий від сваволі. Страхуть їх бідненьких комінарем, дідом, ци-

ганом, жидом, а навіть злими духами. Але чи так годить ся з огляду на здоров'є дітий? — про се ніхто не подумає. Шкідливість такого поведеня з дітьми ствердили вже рід давна педагогі. Страшенє дітий впливає некорисно на їх нерви та потягає за собою нервові недуги. Якийсь варшавський лікар ствердив в протягу трьох літ аж 130 случаїв нервових недуг у дівчат в Варшаві, а жерело недуг находило ся в нерозважнім страшеню дітий. Родичі повинні отже звернути на то увагу і не грішити в тім згляді самі, ані не дозволити на се пістункам. Нині вже є така сила недуг, яких жерело находить ся в нервовім розстрою і недомаганю нервового систему, що конечно вимагає противділаня і скріпленя нервів; треба отже відвертати се все, що до розстрою нервів причиняє ся, отже і вплив на імагідацію дитини в невідповідний спосіб.

— **Ц. м. Дирекция залізниць державних** оповіщує:

Рух льокальний. З днем 1. вересня 1900 входить в житє додаток IV. до обовязуючої від 1. жовтня 1899 тарифи для перевозу осіб і пакунків подорожних на західних залізницях льокальних позостаючих в заряді державнім. — Ціна за один примірник додатку 10 сотиків.

— **Дрібні вісти.** В Загребі почало ся дня 4. с. м. віче хорватських католиків, в яким взяли участь єпископи Посилович і Штросмаєр. Ухвалено резолюцію за старославянською літургією церковною і за приверненєм світської влади папи римського. — Карна розправа перед львівським судом присяглих против Т. Бекерського, котрий убив перед кількома місяцями дві жєнщини, відбуде ся в понеділок, дня 10. с. м.

Посмертна + оповістка.

Марія Лукашевичівна, сирота по гр. кат. св'ященнику, упокоїла ся в Болестрашичах, в 23. році житя. В. є. п.!

Наука, штука, література.

— **«Дзвінок», ч. 17.** з дня 5. вересня с. р. Зміст: Стефан Пятка: На прічках; — Євген Мандичевський: До праці (стих); — Як повстав степ; — Євген. Мандичевський: Дитино, будь лишень такою (стих); — Золоте царство (народна казка); — Загадки.

Телеграми.

Відень, 6. вересня. N. fr. Presse твердить, що розвизанє ради державної є вже доконаним фактом. Оголошенє декрету наступить в короткім часі. Зараз опісля розпишуть ся нові вибори.

Сянок, 6. вересня. При доповняючих виборах вийшов послом міст Сянока і Кросна др. Іван Канти Югендфрайнд 411 голосами на 668 голосуючих.

Відень, 6. вересня. N. W. Tagblatt довідує ся, що рівночасно з розвизанєм палати, оголосять немов правительственну програму, на підставі якої будуть переводити ся будучі вибори.

Відень, 6. вересня. Цісар прийняв вчєра д-ра Кербера на кількогадинній аудієнції. Др. Кербер конферував з Дідушицким, Ліхтенштайном і Білінським.

Берлін, 6. вересня. З Парижа довідують ся тутешні фінансисти, що тамошний Ротшільд лагодить для Росії нову позичку в сумі 500 міліонів франків.

Гельсінґфорс, 6. вересня. Цар відкинув зажаленє фінляндського сойму на поступованє генерал-губернатора Бобрікова та визвав сенат до переведеня ревизії краєвої конституції в цілі докладного означеня компетенції фінляндського сойма.

Новий Йорк, 6. вересня. New York Herald доносить з Гонг-Конґ під д. 3. с. м.: Впливові тубольці кажуть отверто, що ворожий чужинцям рух в південнім Китаю прийняв такі розміри, що супроти него влади стають безсильними. Найдальше за місяць можна надіяти ся страшної революції в цілім Китаю.

Вешинґтон, 6. вересня. Державному департаментови доніс російський міністер заграничних справ гр. Лямбедорф урядово, що російські війська будуть вицофані з Цєкіну. Се може спонукати Сполучені Держави до вицофана американських війск.

Малий фейлстон.

ПОЧИНОК.

(Виймки з довшого оповідання)

Богдана Лепкого.

(Далі).

— Ну — ну — відповів підсьміхаючись газда і посунув до каси. Може за чверть години виліз з двома білетами для себе і для Починка. Для себе до Львова, для Починка аж до саміського Відня.

Починок взяв карту в руки і дивувався дуже, що тільки коштують, а така мала. І як то йому за такий паперець їхати аж до Відня. Він вірити не міг і не попускав газда, боячись, чи не яка нечиста справа. Але показалося, що ні. За хвилину задудніло, загреміло, завищало, запищало і люди рушили до дверей почекальні. Рушив з ними і Починок, тримаючись свого проводиря, газди. В дверях взяв від них карти якийсь пан, котрого Починок назвав комісаром і хотів цілувати в руку, подивився, кламцнув зелізом і віддав їм назад.

— Видно, що добра — погадав собі Починок і в душі благословив рехтельного газду. Вийшов на перон і вивалив очі. Мало не кри-

кнув. Перед ним стояла велика машина, богато більша як в дворі, що молотить збіжжя.

— Матінко Божо — каже Починок. — Та я такого не видів. Аж лячно дивитися. Сеж як несамолюбте. І як ту ним їхати?

— Ідуть другі, поїдемо і ми — відповів газда і попровадив старого вздовж возів.

— А якого ту народу — говорив Починок. І пани і жида і ксьондзи; все разом.

— От не говоріть — відповів газда, — бо лишитеся.

— Ой-падоньку мій — крикнув Починок, драпаючись на сходах до купе.

Увійшов, поклонився на два боки і покірно став при дверях.

— Ходіть ту — кликав його товариш — не заважайте. Сідайте коло мене.

Починок послушав, але сидати не хотів. Став собі недалеко вікна і дивився, як люди все йшли і лізли по сходках до возів.

— Не знати, чого вони так пхаються? — турбовався Починок. — Як буде тяжко, то не потягне.

Цілу дорогу не міг надивуватися, то селам, що видно було з вікон, то полям на иньшій моді об-

робленим, як у них, то людям в иньших одежах, як в Рехтині.

Ві Львові попрощав свого проводиря, подякувавши йому за ласку і як сів на однім місці, то не рухався аж до Морави. Сидів як скаменілий. Подорожні не могли надивуватися його терпеливості. Якийсь молодик запрямитив, що з того старого діда був би добрий статист, якась пані мало не дістала спазмів, як побачила його, а всі разом сказали, що у него брак вродженої інтелігенції, коли він годе так бездушно сидіти і так отупіло дивитися перед себе.

— Зовсім, як дикий — запрямитив якийсь комівояже. — В його лиці не видно жадної ідеї, жадної гадки.

Тим часом в голові Починка аж роїлося від ріжних гадок. А всі вони сходилися коло рідної хати. Як пчоли коло улія, літали коло тої бідної похиленої хатини, коло тої старої жінки, що і посварить і полає, але в серцю жичить йому добре, коло доньки бідної, що як тая квітка на глухій зрубі виростає дико і світа Божого не знає; а не дай Боже смерті на него, піде людям на поталу; і коло тої ниви, що хоть не родить від літ кількох, а все таки мила для него, бо його, бо своя, зрошена потом батьків,

згноїна їх тілом та кровію. І тую ниву, тую хату, все то він мав би віддати в чужі руки? Ні! ніколи!

Приложив лице до шиби, щоби ніхто не бачив його зворушення. Довго, довго пересидів, роздумуючи о своїм Рехтині, о жінці та о донці небозі; о батьківщині нещасливій та о ворозі, що серця не має відбирати її від него.

Чи йому за мало маєтків, захлапаний такий, що ще видер би другому, змилувавши жадного не має, вчипився його неслухно і їсть, їсть та ссе до послідної каплі крові. Де який грейцар був, пішов. Обора опустіла, по столі вітер гуляє, в возівни пусто, в хаті біда і голод щірють свої погані зуби зі всіх кутів. Чи мало йому того? Ще лиш тих шмат кілька на худих вихуджених хребтах і душа в тілі; чи і то видерти хоче??

— Ні, не дам, не дам — шептав Починок, затискаючи старі але здорові зуби.

(Д. б.)

— РІК ЗАСНОВАННЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНѢСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Впреосв. Митроп. і Преосв. Еп. **Ординариатам** всіх трьох епархій, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стодах і будинках **протиw шкід огневих.**

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1899 виносить:

Фонд резервовий	245.814	кор.	52	сот.	
Резерва премій	148.480	„	—	„	486.145
„ спеціальна	1.684	„	80	„	92
Фонд основний	72.000	„	—	„	
„ емеритальний	18.166	„	60	„	

Тарифи „Днѣстра“ дуже умірковані, услівя обезпечень користні, а шкоди ліквідують ся безпроболочно. До кінця 1899 року виносили виплачені **шкоди 1,669.565 кор. 38 сот.** Поліси „Днѣстра“ приймає **Банк красвий і Каси ощадности** у Львові, Коломні, Самборі, Долині, Святині, Городенці, Теробовлі і Заліщиках при **позичках гіпотечних.**

На житє можна обезпечитися через **„Днѣстеръ“** в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услівя, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квіти в рускім язичі. **Зголошення** о уділенє агенцій в окрестностях, де нема близько агентів „Днѣстра“, приймає ся. „Днѣстеръ“ виплатив агентам по конєць 1899 р. провізії **216.714 корон.**

Львів, ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“).

Позички для членів Тов. взаїмн. обезп. і взаїмн. „Днѣстеръ“ на 5 1/2 % і 10 % додатку на кошта адм.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНѢСТЕРЪ“

стоваришенє з обмеженою порукою, Львів, ринок ч. 10
(дім „Просьвіти“).

уділяє позички за оплатою 5 1/2 % і 10 % додатку на кошта адміністраційні, властителям ґрунтів і господарств до 500 корон за порукою двох відповідних ручителів або за інтабуляцією, над 500 корон тільки за інтабуляцією на першій місці, до сплати в ратах на 3 до 10 літ. Сьвященники, не посідаючі реальностей, мусять крім поруки двох ручителів предложити еще полісу житєву; обезпечитися можна через „Днѣстеръ“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові після всяких можливих комбінацій.

Згаданє Товариство приймає вкладки до опроцентованя від членів і третих осіб по 4 %.

Уділ членський виносить 50 кор., вписове 2 кор.

Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в „Днѣстеръ“.

Інформації уділяє Дирекция листовно або агенти Товариства взаїмних обезпечень „Днѣстеръ“.

Артистичне заведење ритовниче малярства шильдів. відливання, таблиць, виріб печаток кавчукових і великий вибір кавчукових друкарень

Генрик Шапіра

Львів, ул. Коперника ч. 3 (побіч аптеки Вп. Миколая).

Виконує дуже красно всілякі роботи, а іменно: **печатки кавчукові і металеві** для громад і урядів парохіяльних. **Шильди мальовані** на шклі, дереві, блясі та полотні. Всілякі лякерования, позолочування хрестів. **Таблиці і шильди лянні** з ріжних металів, таблиці нагробні і назви улиць, числа на доми.

Гравури на металю та дорогих камінях, печатки, штанди, відзнани, букви, монограми, герби і ґузики до упряжи та ліберні. **Марки печаткові**, бляшки шпунт. для броварів. **Нумератори і стемплі** на датум. Обцяги до пльомб, шаблони. **Краска до печаток та хемічна краска до білизни.**

Цінники даром і франко.

Всілякі
КУПОНИ
вильсовані
цінні папери
виплачує без потрученя
провізії або коштів
Контора виміни
ц. к. упр. гал. акц.
БАНКУ
Гіпотечного.